VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

10.12.2019

STATSRÅDETS PRINCIPBESLUT OM ÅTGÄRDER NÄR EN MINISTER ÖVERGÅR TILL ANDRA UPPGIFTER

Bakgrund

Enligt Finlands grundlag utövas regeringsmakten av republikens president samt statsrådet, vars medlemmar ska ha riksdagens förtroende (3 § 2 mom. i grundlagen). Enligt 60 § i grundlagen ska ministrarna vara för redbarhet och skicklighet kända finska medborgare och medlemmarna i statsrådet svarar inför riksdagen för sina ämbetsåtgärder.

I 63 § i grundlagen föreskrivs det att en medlem av statsrådet får under sin tid som minister inte sköta en offentlig tjänst eller sådant annat uppdrag som kan inverka menligt på ministeruppdraget eller äventyra förtroendet för ministerns verksamhet som medlem av statsrådet. Sådana tjänster eller uppdrag är bland annat en avlönad befattning i ett privat företag eller en privat sammanslutning, medlemskap i en styrelse, ett förvaltningsråd eller något motsvarande organ i statsbolag och i statens affärsverk, förvaltningsuppgifter i finansierings- och försäkringsinstitut samt i andra ekonomiskt eller samhälleligt betydande privata företag, förtroendeuppdrag i intresseorganisationer på riksomfattande nivå eller centralorganisationsnivå samt förvaltningsuppgifter eller förtroendeuppdrag i sådana sammanslutningar som har en fast anknytning till förvaltningsområdet i fråga.

Varje minister ska ge en för riksdagen avsedd redogörelse för sin näringsverksamhet, för sitt ägande i företag och för annan betydande förmögenhet samt för sådana uppdrag och andra bindningar vid sidan av ministerns tjänsteåligganden som kan ha betydelse vid bedömningen av ministerns verksamhet som medlem av statsrådet. Av dem som utnämnts till ministrar samlas in uppgifter om bindningar omedelbart efter utnämningen. Uppgifterna lämnas till riksdagen genom statsrådets skrivelse. Statsrådets kansli ska omedelbart informeras om sådana väsentliga förändringar i bindningarna som skett under ministerperioden.

Utöver det att ministrarna informerar om sina bindningar under ministerperioden, får och behandlar ministrarna i sin uppgift som minister sådana uppgifter inom både den offentliga och den privata sektorn som kan leda till intressekonflikter också efter det att uppgiften som minister har upphört. För att upprätthålla och stärka förtroendet för statsförvaltningen och det politiska beslutsfattandet behövs det också åtgärder som avser tiden efter ministerperioden. Av denna orsak gav Statens tjänstemannaetiska delegation, som tillsattes av statsrådet, i september 2014 en rekommendation om åtgärder för när ministrar övergår till andra uppgifter. Den tjänstemannaetiska delegationen föreslog att när regeringen konstituerar sig, ska dess medlemmar förbinda sig till att meddela om att de eventuellt ämnar övergå från ministeruppgiften till en annan uppgift.

Också Europarådets organ mot korruption GRECO (Group of States against Corruption) gav i mars 2018 Finland rekommendationer till åtgärder för att förebygga korruption bland statens ledande tjänstemän och ministrar samt de brottsbekämpande myndigheterna. När det gäller ministrar rekommenderade GRECO bland annat att man ingriper i intressekonflikter som beror på så kallad svängdörrspolicy. Med svängdörrspolicy avses att nyckelpersoner övergår från en ställning inom den offentliga sektorn till privata företag eller tvärtom.

I statsrådets kansli bereds lagstiftning om saken, och avsikten är att den lämnas till riksdagen så snart som möjligt under denna regeringsperiod. När lagstiftningen träder i kraft ersätter den detta åtagande. Justitiekanslern har ansett att lagstiftningen är behövlig och förutsatt att statsrådets kansli meddelar om sina åtgärder i ärendet senast den 28 februari 2020.

Åtagande

Genom detta principbeslut förbinder sig statsrådets medlemmar frivilligt till att meddela statsministern och Statens tjänstemannaetiska delegation om att de ämnar övergå till andra uppgifter under regeringsperioden för statsminister Sanna Marins regering.

Ett meddelande om att man har för avsikt att övergå till ett annat uppdrag och behövlig utredning ska lämnas i god tid i förväg. En minister behöver dock inte lämna ett meddelande, om det är uppenbart att en intressekonflikt inte kan anses uppstå. Åtagandet gäller för hela ministerperioden.

Statens tjänstemannaetiska delegation kan på basis av meddelandet för ministern rekommendera en karenstid på minst sex månader före mottagandet av den nya uppgiften, om det att ministern övergår till en ny uppgift orsakar en intressekonflikt i förhållande till ministerns ansvarsområde, uppgifter eller verksamhetsområde, eller om övergången annars är ägnad att försvaga förtroendet för den offentliga förvaltningens verksamhet. Karensrekommendationens närmare innehåll preciseras i delegationens utlåtande. Den eventuella karensen börjar från det att republikens president har beviljat ministern avsked från statsrådet.